

uit te staan, is moeilijk in te zien. Als Zijn woorden ons in het Arameesch waren overgeleverd, viel daarover althans te praten. Daarentegen is het van beteekenis, dat het spreken van den Heere Christus, zooals het ons uit de Evangelien kenbaar wordt, dikwijls een plechtig-dichterlijken klank heeft, dien we bij de gewone omgangstaal Zijner dagen niet mogen onderstellen.

Ten slotte nog de koinè, waarin het Nieuwe Testament tot ons komt. Deze gelijk te stellen met onze omgangstaal is, naar onze meening, om meer dan één reden niet geoorloofd. Al dadelijk niet, om de groote stilistische en grammatische verschillen tusschen de voortbrengselen der koinè-litteratuur. Er zijn zonder twijfel genoeg populair en zelfs vulgair gestelde koinè-documenten. Maar evenzeer bestaat er een meer litterair gekleurd Hellenistisch Grieksch. Ook het Nieuwe Testament toont aanzienlijke stilistische verschillen. Niet licht zal iemand den brief aan de Hebreërs als een staal van toenmalige omgangstaal beschouwen. Hier is taalkunst te genieten.

Maar dan verder is de taalkundige situatie dier dagen met de huidige eenvoudig niet te vergelijken.

Alexander's imperialism dwingt het Grieksch, dat wereldtaal gaat worden, tot een abnormale aanpassing, nivelleering, uitzettingsvermogen. Wat zulk een afstand schept tusschen de zich vormende gesproken taal en het in de boeken der klassieke literatuur belichaamd Attisch, dat dit laatste taaleigen nauwelijks in aanmerking kwam voor de verbreiding der nieuwe leer onder hen tot wie Apostelen en Evangelisten zich richtten. Zuiver Attisch schrijven was een zaak van studie. Moeilijk kan men zich het Evangelie denken in zulk een kunstmatig broekas-idiom. In de koinè zelf ontwikkelt zich een wijze van schrijven, die nu eens heel dicht bij de volkstaal staat, dan weer meer nadert tot de taal der geleerden.

Voor al onder invloed van Deissmann is al te veel de taal van het Nieuwe Testament het stempel van alledaagsheid opgedrukt. Deze eenzijdigheid verliest, gelukkig, terrein.

Hoofdzak is evenwel, dat de toenmalige ontwikkeling der gebeurtenissen niet toelaat het schriftelijk koinè-gebruik op één lijn te stellen met het thans schrijven van een praatstijl-Nederlandsch.

De Heilige Schrift levert, naar onze overtuiging, den Vereenvoudigers voor hun theorie niet één deugdelijk argument.

K.

R. J. D.

VROUWENVRAGEN

Nog eens: De Christenvrouwenbond.

Eerst nu — begin November — hoor ik, dat Mevrouw Knoppers in het Septembernummer van „De Christenvrouw” 'n antwoord geschreven heeft op ons artikel van 15 Juli j.l. Zoo'n gewaarwording is niet prettig. Hebben wij dan zóó weinig onderlinge beleefdheid, dat we niet even de moeite nemen om zoo'n publiek antwoord op te zenden aan wie er toch het eerst belanghebbende bij is?

Toch, al is het laat, wil ik er nog graag iets op zeggen. Maar laat ik, voor het rechte verstaan der dingen, eerst Mevrouw Knoppers het woord geven.

Nadat zij iets tegen een slechts met initialen aangeduid predikant (Ds D. Z. te V.) heeft afgehandeld, vervolgt zij aldus:

Hiermede hebben wij tegelijkertijd reeds het een en ander opgemerkt over hetgeen Mevrouw Cremer—de Vries schreef in „De Reformatie” onder het opschrift: „Tusschen pro en contra” over den arbeid van onzen Bond en over de positie van den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen. Haar toon is gelukkig heel anders dan die in het vorige artikel.

Met Mevrouw Cr. zijn we het eens, dat, als we bezwaren hebben, we die niet binnenskamers moeten laten ophoopen en dat het veel beter is in broederlijke (hier zusterlijke) liefde, oprecht het goede te zoeken door eerlijk onze gedachten te zeggen. De grondslag van onzen Bond, zoo zegt schrijfster, is prachtig. Maar hoe werd soms de praktijk! Staatkundige en maatschappelijke onderwerpen werden weinig behandeld, omdat ze weinig belangstelling vonden.

Dat is nog te bewijzen. We maken ons sterk, dat, als wij eens in een heelen jaargang van ons Orgaan nagingen het plaatselijk verenigingsnieuws, we tot een andere conclusie zouden komen. Echter dat alles gaf geen moeilijkheden. De Bond gaf langzamerhand ook voorlichting over theologische en semi-theologische, over paedagogische en letterkundige onderwerpen. En daarin vinden de moeilijkheden haar oorsprong. Dat zooveel voorlichting over theologische en semi-theologische onderwerpen gegeven wordt door onzen Bond is mij niet bekend. Theologisch is daarbij nog wat anders dan „kerkelijk”.

Dat paedagogische vraagstukken belicht worden, wordt dat niet geëischt door onze doelstelling? Voorlichting over het gezin (den grondslag van het maatschappelijk leven), behoort dat niet tot de maatschappelijke vraagstukken?

„Dat „letterkundige” onderwerpen ter sprake” komen, b.v. de bespreking van een boek, behoort dat niet tot

de taak van onzen Bond, waar juist het boek van zoo grooten invloed is op de sfeer van ons gezin?

En als in een afdeulingsvergadering door een spreker eens iets gezegd wordt, dat niet onze instemming kan hebben en we hooren dat dan aan zonder „protest” (gelijk Mevr. C.—de V. schrijft!) dan staat ook de Gereformeerde vrouw (hierover gaat het in genoemd artikel) schuldig, als zij haar taak verzuimt, om op grond van de Heilige Schrift als Gods Woord niet aanstonds te protesteeren, of den spreker of de spreester eerst nadere uitlegging te vragen en bij die explicatie haar meening vrij en frank uit te spreken.

„Zonder protest” behoeft niemand in onzen Bond iets aan te hooren. Dat doet men daar, waar het dictatorschap heerscht.

(De cursivering van deze twee alinea's is van mij, omdat ik vooral op deze woorden, die me de kern der kwestie lijken, wil terugkomen. W. Cr.—d. V.)

En dat altijd de Gereformeerde vrouwen ter wille van den vrede zich maar stil hielden of moesten houden en dat daaruit de Gereformeerde Vrouwenbond is geboren, wij weten er niet van en wij zelf, die het verenigingsleven van onzen N. C. V. B. in al zijn geleidingen hebben meegemaakt, hebben dat nooit gedaan en zullen gelukkig om des vredeswille dat ook nooit behoeven te doen.

Dit geldt natuurlijk niet alleen onze Gereformeerde, maar ook onze Hervormde en andere zusters.

Van een voorstel van Mevr. Cremer, om in allen vrede te splitsen in een Gereformeerden en in een algemeen-Christelijken Vrouwenbond, die dan federatief verbonden zouden blijven, willen wij dan ook niets weten. Dat is niet noodzakelijk en allerminst gewenscht!

Dan zou men consequent nog veel verder moeten gaan in allerlei kringetjes.

Daarop heeft Dr. Colijn zoo terecht gewezen en daarvoor zoo ernstig gewaarschuwd in zijn reeds genoemde rede.

En wij in onzen Bond zijn niet algemeen Christelijk, althans niet in den zin, waarvan men daarover spreekt in de Gereformeerde Jeugdbeweging.

We zijn positief-Christelijk! Niets minder!

Er zou op vele onderdeeljes van dit stuk iets te zeggen zijn. Maar om de gedachtenwisseling niet door kleinigheden te laten vertroebelen, houd ik me aan wat me de kern der zaak lijkt en die Mevr. Knoppers in de door mij gecursiveerde alinea's onder woorden brengt, n.l. de vraag: „Kan de Gereformeerde vrouw in den Christenvrouwenbond werkelijk Gereformeerd zijn en zich alszoodanig ontwikkelen?”

Mevrouw Knoppers antwoordt: „ja”. En zij beroept zich op haar eigen ervaringen.

Ik antwoord: „neen”, en zou daarvoor eveneens op mijn ervaringen mij kunnen beroepen. Maar „ervaringen” zijn wel wat een al te subjectieve grond om op te gaan staan. We moeten dus vaster basis zien te vinden.

Ook die vastere basis geeft het stuk van Mevr. Knoppers, als ze zegt, „dat de Gereformeerde vrouw zelf schuldig staat, als zij haar taak verzuimt, om op grond van de Heilige Schrift als Gods Woord niet aanstonds te protesteeren, als in een afdeulingsvergadering door een spreker eens iets gezegd wordt, dat niet onze instemming kan hebben”.

Kijk, deze woorden van de presidente van den N.C.V.B. zijn prachtig! Op een enthousiaste jaarvergadering zouden we er voor willen applaudiseren! Maar — of ze, kritisch bekeken, den toets der werkelijkheid kunnen doorstaan? Ik vrees.

O neen, ik beschuldig Mevrouw Knoppers hierdoor niet van onoprechtheid. Allerminst. Ik geloof zeker, dat zij meent, wat ze zegt. Ook, dat zij, in haar leidende functies van afdeulings-presidente, gewest- en nu Bonds-presidente zelf steeds als een Calvinistische Christenvrouw zich heeft geopenbaard.

Maar niet allen zijn zoo flink, dat zij kunnen spreken. Ook al voelen ze, dat iets anders gezegd wordt, dan nóg zullen zij het niet altijd in woorden kunnen formuleeren, laat staan zóó formuleeren, dat ze zich publiek tegenover een spreker of spreester durven stellen.

En er zullen ook velen zijn, die zichzelf nooit de bevoegdheid zullen toekennen van te weten, wat nu precies hun eigen Gereformeerde standpunt is. Komen ze niet juist naar den Christenvrouwenbond om voorlichting? En is dit ook niet het doel van den Vrouwenbond: het geven van voorlichting? En wordt het dan niet een geweldige tegenstrijdigheid, wanneer men aan den éénen kant van de leden een kritisch oor verlangt (wat dus het hebben van een eigen standpunt veronderstelt) en anderzijds propageert: kom bij ons luisteren, wij zullen je helpen in den wirwar van vragen, die het leven aan je opdringt?

En kan men dan van zoo'n Gereformeerde vrouw, die vóórlichting begeert, zeggen, dat zij schuldig staat, wanneer ze niet aanstonds oprijst in de vergadering, wanneer de spreker zijn voorlichting geeft in een verkéerde richting? Neen toch. Dat oordeel zou al te hard worden. En niet verdiend zijn ook. Zij kwam immers niets anders doen dan luisteren, en heelemaal niet om te disputeeren. Ach arme, waar zou zij, eenvoudige, ongeletterde, de kennis en den moed daartoe vandaan halen...

Maar ook de anderen, die wél de kennis hebben en ook den moed — dat kleiner of grooter percentage, dat een eigen positief Gereformeerd of anti-revolutionair standpunt heeft — hebben die het recht om in een gemengden Bond dat specifieke standpunt telkens in dispuut naar voren te brengen?

Volgens Mevrouw Knoppers' woorden wel. In meen van niet.

Wanneer Mevrouw Knoppers' standpunt algemeen werd aanvaard in den Bond, zou heel het karakter veranderen. Het zou dan niet meer een Bond ter vóórlichting worden, doch een dames-dispuutgezelschap.

Maar ik geloof niet, dat een Gereformeerde zich dit recht zal mógen toekennen. Kijk eens, wij allemaal: Ethischen, Gereformeerden, Barthiaansch georiënteerde orthodoxen, Lutherischen enz. hebben allen denzelfden grondslag onderteekend. Dat is de basis, waarop wij samenwerken. En dan weten we vooruit, dat sommigen er anders over denken dan wij. En binnen het raam van dien grondslag zullen we dat-anders-er-over-denken moeten verdragen van elkander. Dan weten we vooruit, dat een Ethische anders over den hemel spreekt dan een Gereformeerde, dat een Barthiaansch van christelijke politiek weinig verwachting heeft, en dat de één op grond van Gods Woord de christelijke school propageert en de ander vanuit een soort evangeliseerend christendom het meer zijn roeping vindt om als een christelijke cel de openbare school te beïnvloeden. En al dezulken hebben in den Christenvrouwenbond dezelfde rechten.

Mevrouw Knoppers zegt wel: wij zijn positief-christelijk. Het zij zoo. Over een uitdrukking wil ik niet twisten. Maar dat positief-christelijke kan toch niet verder gaan dan de algemeenheid van den grondslag reikt.

Op grond van dit alles moet het antwoord op de vraag: „Kan de Gereformeerde vrouw in den Christenvrouwenbond werkelijk Gereformeerd zijn en zich alszoodanig ontwikkelen?” dan ook zeer zeker ontkennend zijn. Wie zich wil fundeeren in eigen belijdenis, kan dat niet doen tezamen met velerlei andere schakeeringen. Schakeeringen, die soms zelfs tegenover elkaar zullen moeten staan.

Daarom organiseere de Gereformeerde vrouw zich in haar eigen Gereformeerden Vrouwenbond. Deze consequentie aanvaard ik ten volle. Zelfs als een verblijdende consequentie. Want het kan een teken zijn van verheugende bewustwording van eigen standpunt en eigen roeping.

Zelfs wanneer deze consequentie zich verder voortzet in ook Chr. Geref. en Herv. Geref. Vrouwenverenigingen (gelijk bij de jongelingen, de meisjes, de mannen het geval is) dan nog zou dit niet hinderen. Waarom zullen we niet het inzicht in eigen positie verdiepen en verhelderen, en zóó, getrennt marchierend, vereint schlagen?

Alleen zal dan natuurlijk wel hoe langer hoe meer de behoefte aan een centraal lichaam zich openbaren. Een lichaam, waarin men gezamenlijke belangen en moeilijkheden zou kunnen bespreken en dat ook naar buiten representatief zou zijn voor alle christenvrouwen. Maar behoeft een Christelijke Vrouwenraad dan zoo'n utopie te wezen? Me dunkt allerminst. Als we eerst maar elkander begrijpen, ook in het betrekken der dussgenaamde „schelpwoningen”. En tot dat begrijpen wil ook dit artikel graag een bijdrage zijn.

W. Cr.—de V.

(Ongecorrigeerd)

BRIEF UIT AMERIKA

De Sprekende Slang.

Het is wel eens goed onszelf te zien zooals anderen ons bezien. De mogelijkheid bestaat toch, dat we een te grooten dunk van onszelf hebben. Dat kan ook het geval zijn met de Gereformeerde Kerken in Nederland. Om hen tot nederigheid aan te sporen wil ik mededeelen hoe een Amerikaansch theoloog over hen oordeelt.

Dr. Walther Marshall Horton van Oberlin College heeft een boek geschreven over Contemporary Continental Theology. Dr. Horton houdt zich goed op de hoogte met wat er zoodoor theologen en filosofen wordt geleerd in onze moderne wereld. In een vroeger geschreven publicatie heeft hij ons over de theologie van Groot Brittanje ingelicht. Ditmaal verhaalt hij ons wat er zoodoer op het vasteland van Europa wordt opgedischt.

De geleerde schrijver heeft het nog al veel over „four-dimensional minds”¹⁾. Dat zijn mannen als Dostoevsky, Bloy en Kierkegaard, die ons van het effen vlak van rationalisme en dogmatisme in hoogte en diepte van het bovenrationeële willen inleiden.

In het eerste hoofdstuk beschrijft hij wat hij noemt de herleving in de oostersche kerk. In dit

1) Vier-dimensionale geesten.

hoofdstuk

Berdyaev en

Van de oc

Hier mogen

Dawson, ook

val”. In Jac

der moderne

München hee

systeem uitb

moderne der

Als hij aan

sprekt Hor

minder enth

in een crisis

de diepte. D

en Zwitsers

zijn tijdgen

dood moete

Jaspers en M

lisme vervan

in het leven

het rationeel

„existentieel

het irratione

Otto heeft h

van het irra

het oude libe

voortuitgang

Het stand

„Extreme C

tegenover P

boven den r

warra doet d

Ook Heim

dan Barth,

verhevenhei

de „vierde

In Noorw

voorbeeld v

Ook hier he

afgekeerd. N

als Barth, m

Schleiermac

Als we nu

spreken van

gang wijzen

Barth heeft

van den Bij

naar de ho

transcenden

geplaatst. (3

des mensche

voor. (4) Er

zonde en de

Heim hebbe

voorgond g

wereldomva

de leer der

dieper inzi

en kerk. Hi

(7) Er is die

Voor alth

En nu ko

De vraag is

nieuws hee

in Nederlan

nieuws vo

Het antw

en duidelij

mee behav

Om ons e

duidelijk t

op iets dal

In Juni 1

Weenen. D

probleem. E

de vergade

naar de w

Christel

oplossing v

wel een vol

van een Ch

glimlach g

het mee ui

Maar on

is men zo

neemt. Mer

gebonden.

Wil men

kerkgesche

scheiding e

een bizond

reacties w

synode van

beeld. Volg

kant der G

gende te o

staan van

van goed

slang en w

met de oo

gericht.

Natuurlij

niet geloov

nu hun ei

meerden b

2) Intellect